

жескопъ, съ сръднѣвѣкови лица, кръстосваючи третия четвъртъ отъ нашето бѣдо деветнадесето столѣтие.

Като се вземе прѣдъ видъ страстьта която го въдушевява, умѣренъ и артистически тонъ на *Подъ Игото* заслужава голѣма похвала. Въ единъ епизодъ въ епиката на единъ упоенъ народъ, голѣма прѣкаленность, голѣма буйность можеха да се очакватъ и да се извишятъ. Но тоя разказъ за отчаянъ български патриотизмъ е писанъ съ деликатна съобразителность и никакъ не минува въ бомбастичность. Авторътъ пише изъ сърдцето си работи, които е видѣлъ и усѣтилъ, но моментътъ на полудата е миналъ вече и неговия пулсъ като наблюдетель е придобилъ, пакъ своята точность. Страстьта е още тамъ дълбокото убѣждение на несносни обиди, които едва ли могатъ да се истрижатъ съ кръвь. Той се връща на близкото *мижло* — но вече образътъ е установенъ и е добилъ монументалний и мраморенъ изгледъ, ва минала история.

Усърдната политическа пламенность на тоя романъ се умѣрява съ множество деликатни, трогателни и хумористични епизоди. Сцената въ театра, която въ прикѣтствието на снисходителний и дѣливий турски бой, възстанически пѣсни смѣло се внасятъ въ една сантиментална пиеса, като се дава едно криво тълкование на неподозрителний управитель; потресающето убийство на разбойниците въ воденицата; направата на куфий черешовъ тонъ, който гуква тъй позорно въ момента на опитването; хубавитѣ и героически любовни сцени между Огннова и Рада, хатро исмислени и скроени като паритическа храна за млади читатели; изобилнитѣ и повтаряюци се, но никога ненуждни или провлечени, описания на пейзажи изъ балканскитѣ долини; картинитѣ прѣдставляюци, какъ хората живѣятъ въ български селски къщи, въ кафенета, и мѣнастири, и воденици — всичкитѣ тия сж само шарениитѣ на единъ благороденъ късъ отъ фантастическа ткань, безспорно единъ отъ най-хубавитѣ романи, които Источна Европа е испратила на Западъ.“

Edmund Gosse.

„Първий български романъ прѣведенъ на английски дава ни охота за повече, и неще бѣде жѣчно да се съгласи челоуѣкъ съ Г. Едмундъ Госсевий въскищень прѣдговоръ въ негова хвала. Като художественно дѣло, *Подъ Игото* е едно заблѣжително произведение; като дѣтопись, писанъ отъ одного, който говори съ авторитетъ за раздвижливитѣ събития, които прѣдшествувахъ освобождението на България, то е скжпоцѣбно. Не може се каза, че г. Ив. Вазовъ е наклоненъ да прикрива грѣшкитѣ, малодушието на своитѣ съотечественици. Расказътъ е епически, но съ всичкия си патосъ той се не лишава отъ хуморъ. Има едно заблѣжително ближно сходство между Вазовата метода и оная на великий италианскый натуралистический романистъ, Де Амичисъ. Сжщата грѣшка разпаля двамата автори. Има една прѣкаленность въ подробноститѣ и сцената е прѣтрудана съ излишни и затруднителни фигури“.

„The Academy“.

„Тая нова книга е интересна отъ три точки на зрѣние: тя е първий образецъ отъ българската литература въ английскый прѣводъ; тя дава една жива и поразителна картина отъ българскый животъ въ периода непосредствено прѣдшествующий събитията, които породиха берлинскый трактатъ отъ 1878; и най-послѣ, като вземе челоуѣкъ прѣдъ видъ, че тя може се каза първото литературно произведение на единъ младъ народъ, тя дѣйствиелно има много голѣмо художническо достоинство. Като повѣсть на недонесенитѣ чести възстания противъ лошето турско управление въ 1876, *Подъ Игото* печели много въ стойность и интересъ отъ факта, че авторътъ му, роденъ